

Федорчук Людмила Леонідівна, здобувач навчально-наукового інституту № 4 Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри кримінально-правових дисциплін Національної академії внутрішніх справ *Косенко С. С.*

МІЖНАРОДНЕ ЗАКОНОДАВСТВО З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ЕКСПЛУАТАЦІЇ ДІТЕЙ ЯК НЕВІД'ЄМНА ЧАСТИНА НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Адаптація законодавства України до законодавства ЄС у всіх сферах суспільного життя, є однією з головних вимог на шляху до євроінтеграції. У Конституція України (ст. 9) зазначається, що чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є складовою національного законодавства України [1].

Питанням присвяченим дослідженню експлуатації дітей присвятили свої роботи такі науковці, як: Ю.М. Антонян, М.Л. Бажанов, В.І. Борисов, Т.В. Варфоломеева, І.М. Доляновська, Д.О. Калмиков, С.Г. Кириченко, М.Й. Коржанський, В.О. Корнієнко, Л.В. Левицька, А.М. Орлеан, О.В. Паньчук, С.І. Селецький, М.І. Хавронюк та інші.

Розглядаючи міжнародне законодавство з питань запобігання експлуатації дітей, яке є складовою законодавства України, дане питання є актуальним на сьогоднішній день та потребує вдосконалення законодавства. Міжнародна організація праці (далі МОП) – це міжнародна міждержавна організація, яка була заснована ще у 1919 році згідно з Версальським мирним договором. З 1946 року МОП є спеціалізованою установою, яка розробляє конвенції і рекомендації у сфері трудових прав, в тому числі забороняє примусову працю та має своїм головним напрямом – це викорінення дитячої праці. У 1973 році була прийнята Конвенція про мінімальний працездатний вік № 138 (Ратифікація Україною у 1979 р.) та Конвенція про заборону та негайні заходи щодо ліквідації найгірших форм дитячої праці № 182 (Ратифікація Україною у 2000 р.). Ратифікувавши дані конвенції, Україна зобов'язалася вжити невідкладних заходів

щодо заборони та викорінення небезпечних форм дитячої праці, та працювати надалі у даному напрямку [2, с. 9].

Принцип заборони експлуатації праці дитини зафіксований і у Декларації прав дитини, а саме принцип 9: «Дитина має бути захищена від усіх форм недбалого ставлення, жорстокості та експлуатації». Даний принцип частково набув подальшого розвитку у Конвенції про права дитини, Конституції України та Кодексі законів про працю.

20 листопада 1989 року Генеральна Асамблея ООН прийняла Конвенцію про права дитини (ратифікована Україною у 1991 році), яка в подальшому стала основним документом, який визначив правові стандарти у сфері захисту прав дитини та Факультативний Протокол до Конвенції (ратифікований Україною у 2004 році). У даній Конвенції (ст. 36) міститься положення про те, що держави-учасниці (в складі яких і Україна) захищають дитину від усіх форм експлуатації, що завдають шкоди будь-якому аспекту і добробуту дитини [3].

Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ) також бере активну участь у зміні законодавства країн світу для покращення життя дітей, та сприяє захисту дітей від експлуатації та недбалого поводження, дотримання забезпечення прав кожної дитини, займається інформуванням про права дитини та ін.

Прийняття чисельних нормативно-правових актів на міжнародному рівні, та ратифікація їх Україною, сприяло тому що у чинному Кримінальному кодексі України, передбачено статтю 150, яка передбачала кримінальну відповідальність за експлуатацію дітей. Дана стаття має свої переваги і недоліки, однак це є певним кроком до вирішення питання щодо запобігання експлуатації дітей.

Встановлення кримінальної відповідальності за експлуатацію дітей стало поштовхом на шляху до викорінення найгірших форм дитячої праці та прийняття Україною ряду нормативно-правових актів в даному напрямку.

Конституція України, закріпила положення про те, що будь-яке насильство над дитиною та її експлуатація переслідуються законом (ст. 52).

Закон України «Про охорону дитинства» також містить положення про захист дітей від експлуатації (ст. 10), забороняє залучення дітей до найгірших форм дитячої праці (ст. 21).

Ще у 2003 році, в Україні було затверджено «Концепцію запобігання та викоринення небезпечних форм праці дітей», основним напрямком якої є удосконалення нормативно-правової бази, зокрема створення ефективного механізму здійснення контролю за дотриманням законодавства щодо праці дітей, включаючи конкретизацію норм міжнародних конвенцій, ратифікованих Верховною Радою України, у законодавчих та підзаконних актах України; розроблення та впровадження стратегії запобігання та викоринення найгірших форм праці дітей.

До національного законодавство, покликано захищати права та інтереси дітей також відносяться: Закони України: «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні», «Про попередження насильства в сім'ї», «Про прокуратуру» та Національна програма «Діти України», Укази Президента України та ін.

За висновками Міжнародної організації праці, дитяча праця, як і раніше, викликає занепокоєння, багато дітей продовжує працювати, і не можливо точно підрахувати їх кількість, так як досі відсутня дієва система контролю над використанням дитячої праці.

На сьогодні, головним є те, що Україна дійсно підтвердила, що міжнародне законодавство має важливе значення і є частиною національного законодавства. І не зважаючи на те, що існують певні невідповідності нашого законодавства – законодавству ЄС, ми прагнемо до кращого, і шукаємо можливі шляхи для вирішення поставлених завдань.

Список використаних джерел

1. Конституція України станом на 30.09.2016 № 254к/96-вр [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/aws/show/254k/96-вр>.

2. Протидія найгіршим формам дитячої праці та торгівлі дітьми в Україні: Збірник методичних матеріалів / Петрашук О.П., Панок В.Г., Міненко Т.О., Цушко І.І. (упорядники). – К.: Ніка-Центр, 2004 – 112 с.

3. Конвенція ООН про права дитини від 20 листопада 1989 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_021.